

**PROF. BOGDAN ZAWADZKI**  
LEKARSTWO NA STRACH PRZED WOJNĄ

**OLIGARCHOWIE**  
**GWIŹDZĄ NA SANKCJE**

**PROF. ZBIGNIEW KARACZUN**  
SZYKUJCIĘ SIĘ  
NA POGODOWE ANOMALIE

**YOLANDA DÍAZ –**  
NOWA GWIAZDA  
HISZPAŃSKIEJ LEWICY

**Miliony Ukraińców w naszym kraju**

# POLSKA DWÓCH NARODÓW



WYJŚCIE AWARYJNE



# SOS UKRAINA

Z powodu wojny ludzie muszą uciekać ze swoich domów. Pomóżmy im przetrwać najtrudniejszy czas.

[www.pah.org.pl/wplac](http://www.pah.org.pl/wplac)



Polska Akcja Humanitarna



Jerzy Domański

## NIE dla odpowiedzialności zbiorowej

Pokój w naszej części świata był czymś tak trwałym, że tylko niewielu bało się wojny. Był. Bo nagle skończyły się dobre czasy. Teraz pokój będzie na czele marzeń i życzeń, jakie będziemy sobie składać. Niewiele wiemy. Nie wiemy nawet, jak na ten kataklizm, który od wielu dni bombarduje nasze głowy, zareagują te pokolenia, dla których jest to doświadczenie kompletnie nowe. Wojna znana im była do tej pory tylko z gier komputerowych. A teraz zderzają się z realną śmiercią, zniszczeniami i poniewierką ludzi takich samych jak oni.

Z każdej rozmowy, jaką prowadzę, wyciera strach przed tym, co okropnego może jeszcze się stać. Gdyby jednym słowem opisać stan ducha większości ludzi, byłoby to słowo beznadzieja. Stan, który odbiera nawet chęć oglądania telewizji i słuchania informacji. Widzę, że coraz więcej osób izoluje się psychicznie od tego, co się dzieje. Ale też wielu angażuje się w najrozmaitsze formy pomagania uchodźcom. To dzięki nim i ich wysiłkom nie ma w Polsce kataklizmu organizacyjnego. I co najważniejsze – na człowieka w głębokim szoku i z uchodźczą traumą czeka człowiek szczerze zatroskany i pomocny. Te spotkania, taka reakcja są dla obu stron wprost bezcennym doświadczeniem. Z wieloma dobrymi konsekwencjami w przyszłości. Jeśli oczywiście Polakom pomocowcom wystarczy cierpliwości, a struktury państwowe ogarną się wreszcie logistycznie.

Wojna na terenie Ukrainy stawia nas w roli obserwatorów. Za oręż mamy słowa. A znajomość historii, polityki i meandrów współczesnego świata pozwala na głębsze analizy. Nasi czytelnicy, jak sędzę, nie oczekują od nas mnożenia epitetów i takich pomysłów jak zastępowanie pierogów ruskich pierogami ukraińskimi. A przede wszystkim nie aprobują dzikiej rusofobii, która ma dotknąć i ukarać każdego Rosjanina. I to najboleśniej, jak tylko się da. Bo jest Rosjaninem. Choć to władze jego państwa stały się agresorem. Nowa odmiana odpowiedzialności zbiorowej. Głupie to i bez większego sensu.



**Wpłat można dokonywać na konto:**  
37 1090 2590 0000 0001 3275 6732  
**Więcej informacji:**  
+48 572 426 485  
pomoc.ukraina@opzz.org.pl



**Wpłat można dokonywać poprzez profil na Facebooku:**  
<https://www.facebook.com/donate/275450921370284/>  
**lub na stronie internetowej:**  
[www.ocalenie.org.pl/wplac](http://www.ocalenie.org.pl/wplac)



**Wpłat można dokonywać na stronie:**  
<https://pmm.org.pl/chce-pomoc#ukraina>  
**oraz poprzez profil na Facebooku:**  
<https://www.facebook.com/donate/375415624008297/5395474380471879/>



**Wpłat można dokonywać na stronie:**  
<https://pcpm.org.pl/ukraina>  
**oraz poprzez profil na Facebooku:**  
<https://www.facebook.com/donate/2948107692167955/4897929046952704/>



**Wpłat można dokonywać na konto:**  
16 1160 2202 0000 0002 7718 3060  
z dopiskiem „UKRAINA”.



**Wpłat można dokonywać na stronie:**  
<https://unicef.pl/chce-pomoc/nasze-akcje/pomoc-dla-ukrainy>



**Wpłat można dokonywać na stronie:**  
<https://zbiorkazywnosci.pl/bank-zywnosci/dla-ukrainy/>

## W NUMERZE

### WOJNA W UKRAINIE

- 8 Polska dwóch narodów**  
Jak konkretnie pomagać
- 11 Zryw pomocowy Polaków**  
Potrafimy działać razem
- 14 Polska źle zarządza migracją**  
– rozmowa z dr. Michałem Wankem
- 16 Kalendarz wojenny**  
Agresja zmieniła życie Ukraińców
- 18 Co się wyłania z wojennej mgły?**  
Jak i czym walczą Ukraińcy i Rosjanie
- 22 Przeciąganie Ukrainy**  
Obecne wydarzenia a historia najnowsza
- 26 Polowanie na jachty**  
Rosyjscy oligarchowie wobec sankcji
- 30 Hakerzy dołączają do wojny**  
Kim są Anonimous?
- 32 Czeskie piwo nie dla Rosjan**  
Korespondencja z Ostrawy
- 35 Przebudzenie Amerykanów**  
Korespondencja z USA

### KRAJ

- 38 Złoto Narodowego Banku Polskiego**  
Jak bank centralny stabilizuje gospodarkę
- 40 Niewykorzystane możliwości radioterapii protonowej**  
Leczenie raka wciąż kuleje
- 54 Trunek z tradycją i jakością**  
500 lat historii polskiej wódki

### ZAGRANICA

- 44 Nowa gwiazda hiszpańskiej lewicy**  
Yolanda Díaz premierem Hiszpanii?

### KULTURA

- 46 Piękno wbrew rozpacz**  
– rozmowa z Joem Wrightem
- 49 Culturalia**
- 66 Kobieta. Współczesne artystki i artyści pamięci Anny Bilińskiej**

### PSYCHOLOGIA

- 50 Lekarstwo na strach przed wojną**  
– rozmowa z prof. Bogdanem Zawadzkiem

### ZWIERZĘTA

- 56 Bogatka – królowa karmników**  
Nikt tak nie dziobie

### EKOLOGIA

- 58 Klimat szaleje przez nas**  
– rozmowa z prof. Zbigniewem Karaczunem

### FELIETONY I KOMENTARZE

- 3 Jerzy Domański**  
NIE dla odpowiedzialności zbiorowej
- 21 Jan Widacki**  
Słowiańskie Światowidy
- 25 Roman Kurkiewicz**  
Na nic nam przyszłość ułańska
- 29 Tomasz Jastrun**  
Śniła się wojna
- 43 Wojciech Kuczek**  
Przedpiekle
- 53 Agnieszka Wolny-Hamkało**  
Do czego nie przyda nam się literatura



44  
ZAGRANICA

## NOWA GWIAZDA HISZPAŃSKIEJ LEWICY Yolanda Díaz premierem Hiszpanii?



46  
KULTURA

## PIĘKNO WBEW ROZPACZY

– rozmowa  
z Joem Wrightem



56  
ZWIERZĘTA

## BOGATKA – KRÓLOWA KARMNIKÓW

Nikt tak nie dziobie

Projekt okładki: Iza Mierzejewska

FOT. ANDRZEJ BANAŚ/POLSKA PRESS/EAST NEWS





## ✉ Historia zatacza koło

Jest rok 1915, trwa I wojna światowa. Ludzie boją się gazów bojowych, których mają użyć Niemcy. Moja babka zabiera dwoje najmłodszych dzieci, Jadzię i Gienia, i z Dąbrowy Białostockiej pociągiem ucieka na... Ukrainę, gdzie babki brat administruje majątkiem ziemskim. Gienio to mój ojciec, ma wówczas siedem lat, wszystko zapamiętał. Na kolejnych stacjach w tej długiej podróży ustawione były wzdłuż peronów stoły pełne jada, świeżego, pachnącego chleba, napojów i owoców. Obrusy były śnieżnobiałe, wymaglowane, kobiety ukraińskie, bose, w chustkach na głowach, bardzo przejęte, zachęcały do jedzenia: *Wy bieżęncy, kuszajcie!* – wy uciekinierzy, jedzcie! A dziś tego Gienia wnuki i prawnuki szczerze wczuwają się w los podobnych bieżęnców z Ukrainy do Polski. Wspomagają dzielnych Ukraińców dobrymi myślami, modlitwą, pomocą materialną i tak potrzebną na wojnie krwią. I robią to bezinteresownie, z potrzeby serca, tak jak miliony innych ludzi w Europie. Myślę więc sobie, że ten świat nie jest taki zły, jest nadzieja...

TM



## f Okno możliwości

Jedność Zachodu pryśnie jak bańka mydlana, gdy przyjdzie do ścigania się o profity z odbudowy Ukrainy i układy z ich oligarchią, przepraszam, elitami biznesowo-politycznymi, być może też

z rosyjskimi. I wtedy okaże się, że Zachód jest nie tyle zdemoralizowany i słaby, ile zwyczajnie głupi. A Ukraińcy są nic nieznaczącą tanią siłą roboczą. Putin może sobie marzyć o byciu, kim chce. Na razie Zachód robi dobrą robotę, by te marzenia się spełniły.

Olaf Nowaczyk

## f Praca, etat, bezpieczeństwo

Nie ma co się dziwić, że młodzi nie chcą zakładać rodziny. Perspektywa najniższej krajowej z łaski kolejnego Janusza biznesu przez lata była pokazywana jako normalność i stabilność. No i wynajmowanie mieszkania w trzy pary, aby kamienicznik odczuł, że mu się spełnia polska wersja amerykańskiego snu.

Andrzej Młynarczyk



## f W sieci absurdów

Wywiad z dr. hab. Walterem Żelaznym (PRZEGLĄD nr 9/2022) nie tylko pokazuje tytułowe absurdy tzw. polityki naukowej partii rządzącej, ale też odświeża pamięć. Solidarność w latach 1980-1981 wzywała przeciw do odebrania Radzie Państwa kompetencji w sprawach przyznawania tytułów naukowych, aby dzisiaj regularnie potwierdzać trafność powszechnie znanego porzekadła: punkt widzenia zależy od punktu siedzenia.

Wojciech Taras

# ZDJĘCIE TYGODNIA



Ukraińscy uchodźcy na Dworcu Wschodnim w Warszawie, 4 marca 2022 r.





## PYTANIE TYGODNIA | Czy po wecie prezydenta Dudy czas na dymisję ministra Czarnka?

**AGNIESZKA JANKOWIAK-MAIK,**  
nauczycielka historii i wiedzy o społeczeństwie,  
autorka bloga „Babka od histy”

Zdecydowanie tak! Trudno mi zrozumieć, dlaczego na czele tak ważnego resortu, jakim jest Ministerstwo Edukacji i Nauki, stoi osoba tak bardzo kontrowersyjna, reprezentująca skrajnie konserwatywne poglądy, do tego zamknięta na jakikolwiek dialog. Polska szkoła potrzebuje ekspertów i ekspertek, osób kompetentnych, rozumiejących wyzwania, z jakimi mierzą się dziś nauczycielki i nauczyciele, uczennice i uczniowie oraz ich rodzice. Minister Czarnek dzieli społeczeństwo, próbuje upartyjnić szkołę, zastraszyć dyrektorów. Nie dba o dobro młodego człowieka, nie potrafi zbudować zaufania, nie zna specyfiki pracy w szkole. Z przykrością stwierdzam, że jest to najbardziej niekompetentny minister edukacji po 1989 r.

**IGA KAZIMIERCZYK,**  
Fundacja „Przestrzeń dla edukacji”

Powiem więcej: najwyższy czas nie tylko na dymisję pana Czarnka, ale również na „dymisję” całej polityki edukacyjnej rządu. Samo odejście ministra wiele niestety nie zmieni, zresztą marszałek Terlecki już powiedział, że weto nie spodobało się partii rządzącej. Mamy w oświacie wiele problemów do rozwiązania i oczekujemy, że władze

realnie i szybko zajmą się kryzysem kadrowym i płacami nauczycieli, kryzysem uchodźczym oraz kondycją psychiczną i fizyczną uczniów. Chcemy też, by przestały ingerować w przestrzeń w edukacji, które ingerencji nie wymagają. Polska szkoła jest jak pacjent, który potrzebuje tlenu, to teraz poprosimy o tlen.

**PRZEMYSŁAW STAROŃ,**  
psycholog, autor serii książek „Szkoła bohaterów i bohaterów”,  
Nauczyciel Roku 2018

Choć nie spodziewam się po tej władzy poważnego potraktowania jakichkolwiek postulatów, podpisałem się pod listem do premiera o zmianę na stanowisku ministra edukacji i nauki. Absolutnie nie uważam, żeby to Czarnek był źródłem problemów polskiej oświaty, a ponadto mam świadomość, że może go zastąpić np. Barbara Nowak. Nie zmienia to jednak mojego przekonania, że trzeba podkreślać z całą mocą, że ten człowiek w żadnym wypadku nie powinien piastować obecnego stanowiska. Nie wynika to wyłącznie z zawetowanego projektu ustawy. Argumentów uzbierało się dużo więcej. Minister Czarnek nieustannie zaprzecza fundamentom nauki oraz istocie edukacji, a swoimi chamskimi wypowiedziami wielokrotnie przekroczył wszelkie granice kultury.

Not. Michał Sobczyk